

Riktlinjer för skolplikt och skolpliktsbevakning

Dokumentets syfte

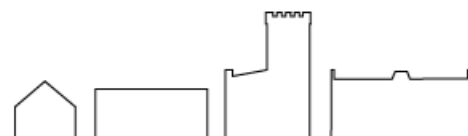
Syftet med dessa riktlinjer är att beskriva hur utbildningsnämnden i Danderyds kommun arbetar med skolplikt och skolpliktsbevakning för att säkerställa tydliggöra hur Danderyds kommun säkerställer att alla elever får sin rätt till utbildning tillgodosedd.

Riktlinjerna som grundar sig i nationella styrdokument ska också ge vägledning för hur bestämmelser, i bland annat skollagen (2010:800) och skolförordningen (2011:185), tolkas och tillämpas i Danderyds kommun. Riktlinjerna talar om vilka styrande lagar, förordningar och stödjande dokument som ska användas för vilken styrning. Vidare ska de tydliggöra vilken instans som ska besluta om varje styrande lag, förordning och stödjande dokument

Beskrivning av dokumentets syfte.

Dokumentet gäller för

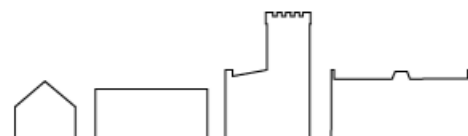
Riktlinjen gäller alla skolpliktiga elever folkbokförda i Danderyd.

Innehåll

Riktlinjer för skolplikt och skolpliktsbevakning.....	1
Om skolplikt.....	3
Vårdnadshavares ansvar.....	4
Hemkommunens ansvar.....	4
Huvudmannens ansvar.....	5
Främjande och förebyggande närvaroarbete.....	6
Att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro.....	7
Föreläggande och vite	8
Uppföljning och rapportering till utbildningsnämnden	8
Ansökan om Ledighet.....	9
Fullgörande av skolplikt på annat sätt	10
Verksamheten ska framstå som ett fullgott alternativ.....	11
Behovet av insyn i verksamheten ska kunna tillgodoses.....	11
Det ska finnas synnerliga skäl	12
Regler om varaktig utlandsvistelse och skolplikt.....	13
Skolpliktens upphörande.....	14
Rätt att slutföra skolgången	15
Elev som slutar i skolan	15
Reglering.....	15

Om skolplikt

Det framgår i skollagen¹ att barn som är bosatta i Sverige har skolplikt. Skolplikt gäller dock inte barn som varaktigt vistas utomlands, se avsnitt om utlandsvistelse och skolplikt, eller barn vars förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att barnet ska gå i skola. Ytterligare undantagna från skolplikten är vissa barn som, trots att de inte är folkbokförda i Sverige, ändå ska anses som bosatta i landet. Det gäller till exempel asylsökande barn eller barn till EU-medborgare som vistas här med uppehållsrätt. Dessa barn har rätt till utbildning i Sverige, men de har inte skolplikt.

Från och med höstterminen det år barnet fyller sex år **inträder** ~~infaller~~ skolplikt och den ska börja fullgöras i förskoleklassen. **Därefter ska skolplikten fullgöras i grundskolan eller i anpassade grundskolan, sameskolan eller specialskolan.** Om särskilda skäl föreligger kan ett barn få uppskjuten skolplikt ~~eller börja ett år tidigare.~~ Uppskjuten skolplikt prövas alltid av hemkommunen efter ansökan från barnets vårdnadshavare. **Ett barn får tas emot i förskoleklassen ett år tidigare, det vill säga redan vid fem års ålder, men omfattas då inte av skolplikt.**²

Skolplikten innebär en rätt till utbildning men innefattar också närvaroplikt. Ansvaret för fullgörandet av skolplikten är tredelat mellan vårdnadshavare, hemkommun och huvudman. Den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ansvarar för att barnet fullgör sin skolplikt. Hemkommunen ansvarar för att se till att alla skolpliktiga barn i kommunen får föreskriven utbildning. Hemkommunen kan även vitesförelägga vårdnadshavare som inte fullgör sin del för att barnet ska fullgöra skolplikten, se avsnitt om Föreläggande och vite. Huvudmannen är ansvarig för att lämna uppgifter till hemkommunen i de fall en elev börjar eller slutar i skolan eller är frånvarande i betydande omfattning.

Skolplikt innebär både rätt till utbildning och skyldighet att närvara, det vill säga en skyldighet att delta i den utbildning som anordnas förutsatt att barnet inte är sjukt eller har annat giltigt skäl att utebli från utbildningen. I Sverige råder en stark grundlagsskyddad rätt till kostnadsfri utbildning.³ Ett barns rätt till utbildning fastslås även i Barnkonventionen.⁴

¹ 7 kap. 2 § och 29 kap. 2 § skollagen

² 7 kap. 10-11 §§ skollagen

³ 7 kap. 3 § skollagen och 2 kap. 18 § Kungörelse (1974:152 om beslutad ny regeringsform (Regeringsformen)

⁴ artikel 28 Konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)

Skolplikten upphör normalt vid utgången av vårterminen det nionde skolåret eller det tionde året om eleven går i specialskolan. Om eleven inte gått ur högsta årskursen när skolplikten annars skulle ha upphört kan hemkommunen pröva frågan om skolpliktens förlängning i de fall det är aktuellt. Det gäller oavsett om eleven går i kommunal eller fristående skola, se avsnitt om Skolpliktens upphörande.

Skolplikten innebär en rätt till utbildning men innefattar också närvaroplikt. Ansvaret för fullgörandet av skolplikten är tredelad mellan vårdnadshavare, hemkommun och huvudman. För regler om skolpliktens upphörande, se nedan avsnitt Skolpliktens upphörande

~~Skolplikt gäller inte om barnet varaktigt vistas utomlands, se avsnitt om Regler om utlandsvistelse och skolplikt, oavsett om barnet fortfarande är folkbokfört i Sverige (7 kap. 2 § skollagen), eller om barnets förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att barnet skall gå i skola (7 kap. 2 § skollagen).~~

~~Varje månad sker kontroll av att alla elever folkbokförda i Danderyd kommun har en skolplacering. Kontroll sker mot Skatteverkets folkbokföringsuppgifter.~~

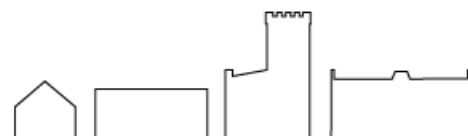
Vårdnadshavares ansvar

Det framgår av skollagen att den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ansvarar för att barnet fullgör sin skolplikt.⁵ Vidare föreskrivs i 6 kapitlet om vårdnad, boende och umgänge i föräldrabalken (1949:381), att barnets vårdnadshavare ska bevaka att barnet får tillfredsställande utbildning. Vårdnadshavare har även ett ansvar att anmäla om barnet är frånvarande enligt skolans rutiner.

Hemkommunens ansvar

Hemkommunen ansvarar för att se till att alla skolpliktiga barn i kommunen får föreskriven utbildning. Det innebär att Danderyds kommun, i egenskap av hemkommun för barn som är folkbokförda här, även ansvarar för att barn som inte går i kommunens förskoleklass, grundskola eller anpassade grundskola, på något annat sätt får den utbildning de har rätt till. Andra sätt att fullgöra skolplikten kan vara i en fristående skola, i en annan kommuns grundskola eller anpassade grundskola, i specialskolan, i sameskolan eller enligt de särskilda

⁵ 7 kap. 20 § skollagen

bestämmelserna om utbildningsformer utanför skolväsendet som framgår av skollagen.⁶ Exempel på särskilda utbildningsformer är utbildning vid internationella skolor, utbildning vid särskilda ungdomshem, utbildning för barn som ligger på sjukhus och fullgörande av skolplikt på annat sätt.

Inom ramen för hemkommunens ansvar för skolpliktsbevakning kan det ingå att ha regelbunden kontakt med vårdnadshavare och andra personer i familjens närhet för att säkerställa att det skolpliktiga barnet har en skolplacering. Som en del i skolpliktsbevakningen ingår även kontakt med andra myndigheter så som Skatteverket och Försäkringskassan. Bildningsförvaltningen följer regelbundet upp ~~Varje månad sker kontroll~~ av att alla **skolpliktiga** elever folkbokförda i Danderyds kommun har en skolplacering. Kontroll sker mot Skatteverkets folkbokföringsuppgifter.

Om bildningsförvaltningen får uppgift om att ett barn är eller förväntas vara utomlands under en längre tid utreder bildningsförvaltningen om barnet ska omfattas av skolplikt eller inte, se avsnitt om skolpliktens upphörande.

Om bildningsförvaltningen bedömer att det finns oro för att ett skolpliktigt barn inte får sin rätt till utbildning tillgodosedd, görs en orosanmälan till Socialförvaltningen.

I de fall en elev har upprepad eller längre frånvaro från skolan ska hemkommunen vid behov samordna insatser med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs för att tillgodose elevens rätt till utbildning.⁷ Samordnade insatser kan avse kontakt med socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri, ungdomsmottagning, habiliteringscenter för barn, polis med flera. Detta för att skapa en samlad bild av situationen och möjliggöra en övergripande planering för vilket stöd eleven ska erbjudas.

Hemkommunen kan även vitesförelägga vårdnadshavare som inte fullgör sin del för att barnet ska fullgöra skolplikten, se avsnitt om Föreläggande och vite.

Huvudmannens ansvar

Huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola fullgör sin skolgång. Huvudmannen för specialskolan och

⁶ 24 kap. skollagen

⁷ 7 kap. 21 § skollagen

huvudmannen för sameskolan ska se till att elever i utbildning under deras ledning fullgör sin skolgång.

När en elev som har skolplikt börjar eller slutar vid en skola som har en annan huvudman än hemkommunen, ska skolans huvudman informera hemkommunen om det snarast.

Detsamma gäller om skolan har inlett en utredning om att en elev har upprepade eller längre frånvaro.⁸

Huvudmannen är ansvarig för att lämna uppgifter till hemkommunen i de fall en elev börjar eller slutar i skolan eller är frånvarande i betydande omfattning.

Skolplikt gäller inte om barnet varaktigt vistas utomlands, se avsnitt om Regler om utlandsvistelse och skolplikt, oavsett om barnet fortfarande är folkbokfört i Sverige (7 kap. 2 § skollagen), eller om barnets förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att barnet skall gå i skola (7 kap. 2 § skollagen).

Främjande och förebyggande närvaroarbete

Skolans främjande och förebyggande arbete med elevers närvaro är grundläggande för att upprätthålla en god närvaro i skolan. Barn och unga som inte är närvarande i skolan löper inte bara risk att inte klara skolans kunskapsmål, de löper också en risk att drabbas av till exempel utanförskap, psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet i vuxenlivet. Närvaro är därför en framgångsfaktor för god måloppfyllelse och för att alla elever ska få sin grundlagsskyddade⁹ rätt till utbildning tillgodosedd. (2 kap. 18 § regeringsformen).

En god lärmiljö med undervisning av god kvalitet där eleverna får de utmaningar och det stöd de behöver i sitt lärande, främjar elevens motivation att delta i utbildningen. Också ett respektfullt bemötande och goda relationer mellan vuxna, elever och vårdnadshavare främjar ökad skolnärvaro. Likaså en god lärmiljö, undervisning av god kvalitet samt möjlighet till stöd i lärande.

Rector ansvarar för att skolan systematiskt och regelbundet arbetar för att främja ökad skolnärvaro och förebygga frånvaro genom att bland annat identifiera framgångs- och

⁸ 7 kap. 19 a § skollagen

⁹ 2 kap. 18 § regeringsformen (1974:152)

riskfaktorer. Skolans elevhälsa spelar en viktig roll i både det främjande och förebyggande arbetet.

Skolan ska informera elever och vårdnadshavare om bestämmelserna om närvaro, frånvaro och ledighet samt om vikten av att eleven deltar i utbildningen.

Att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro

Danderyd kommuns skolor ska **arbeta** utifrån den kommungemensamma rutinen¹⁰, för ~~ökad skolnärvaro~~ **att** möjliggöra att alla elever har en fungerande skolgång där de når målen och utvecklas utifrån sina förutsättningar. Rutinen innehåller åtgärder, ansvar och förslag på samverkan. All tillgänglig forskning och erfarenhet pekar på vikten av samverkan mellan elev, vårdnadshavare, skola, socialtjänst, BUP och andra aktörer kring barnet. Rektor ansvarar för att rutinerna följs på skolan samt att de genomförs effektivt och strukturerat.

En förutsättning för att elever i ett tidigt skede ska få rätt stöd är att alla lärare registrerar all frånvaro. En tidig upptäckt av ströfrånvaro kan förbygga övergång till ett etablerat beteende. Detta gäller såväl ogiltigt frånvarande elever som elever med hög giltig frånvaro.

~~Om en elev i grundskolan eller i anpassad grundskola uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektor se till att elevens vårdnadshavare samma dag blir informerade om att eleven har varit frånvarande.~~¹¹

~~Samtliga grundskolor och anpassade grundskolor, både kommunala och fristående, är skyldiga att rapportera frånvaro. Vid upprepad eller längre frånvaro i de obligatoriska skolformerna ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När utredningen om en elevs frånvaro inleds ska rektorn snarast se till att frånvaron anmäls till huvudmannen. För elev från annan kommun anmäls frånvaron till elevens hemkommun.~~

¹⁰ ~~Rutin för ökad skolnärvaro, UN 2020/0696 Utbildningsnämnden~~ **Rutin vid skolfrånvaro**

¹¹ 7 kap. 17 § skollagen

En frånvaro som är så omfattande att den hotar att leda till att eleven inte når de sociala målen eller kunskapsmålen för utbildningen kan benämnas som oroande skolfrånvaro. ~~Det måste också finnas rutiner på varje skola för hur lärarna ska agera vid oroande frånvaro.~~ Rektors ansvar för en frånvarande elev kvarstår alltid så länge eleven är inskriven i skolan även då huvudmannen och eventuella andra myndigheter är inkopplade. ~~Om det finns~~ Misstanke om att en elev far illa ska rektor alltid göra en anmälan **anmälas** till socialtjänsten socialnämnden¹²

Föreläggande och vite

Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad denne är skyldig att göra för att så ska ske, får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter. Ett föreläggande får förenas med vite. Beslut om föreläggande gäller omedelbart om inte annat beslutas. ~~En hemkommun får förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter (7 kap. 23 § skollagen). Det kan vara ett ärende där en skolpliktig elev inte fullgör sin skolplikt och detta beror på att vårdnadshavare inte har gjort vad som denne är skyldig att göra för att så ska ske. Det kan även gälla ett ärende där eleven olovligen vistas utomlands där varken ledighet eller ansökan om att få fullgöra skolplikten på annat sätt har beviljats.~~

Utbildningsnämnden i Danderyds kommun har fastställt riktlinjer för föreläggande och vitesföreläggande (UN 2023:0881).

Uppföljning och rapportering till utbildningsnämnden

Bildningsförvaltningen följer systematiskt och regelbundet upp skolfrånvaro i syfte att få en samlad bild av elevernas frånvaro. Uppföljningen är en del av huvudmannens kvalitetsarbete. En sammanställning och rapportering av skolfrånvaro i kommunen redovisas till utbildningsnämnden en gång per termin.

¹² ~~14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453)~~ 19 kap. 1 § Socialtjänstlag (2024:400)

Ansökan om Ledighet

En elev får beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter (7 kap. 18 § skollagen). Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas. Det är rektor som beslutar om ledighet och får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut om ledighet som avser längre tid än tio dagar.¹³

Skollagen ger möjlighet att bevilja en skolpliktig elev kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Det är rektor som beslutar om ledighet utifrån sin kännedom om elevens förhållanden och sitt ansvar för verksamheten. Rektor kan dock överlåta sin beslutanderätt åt en anställd eller uppdragstagare vid skolenheten om denne har tillräcklig kompetens och erfarenhet.¹⁴

Ledighet som överstiger 10 dagar bedöms alltid som längre ledighet. Beslut om längre ledighet måste fattas av rektorn. Det är inte möjligt för rektorn att uppdra åt någon annan att fatta beslut om längre ledighet. Det finns inga uttryckliga bestämmelser som reglerar hur lång en ledighet får vara, men beslut om ledighet ska grundas på en samlad bedömning.

Omständigheter som normalt bör beaktas är

- frånvarons längd,
- elevens studiesituation,
- möjligheterna att på olika sätt kompensera den förlorade undervisningen samt
- hur angelägen ledigheten är för eleven.

För att rektor ska kunna bevilja ledighet över 10 dagar ska det föreligga synnerliga skäl, något som indikerar en stor restriktivitet och som kan anses föreligga endast i undantagsfall. Situationer då bestämmelsen om ledighet i skollagen¹⁵ skulle kunna bli aktuell är till exempel vid vissa resor, familjehögtider eller religiösa högtider.¹⁶ Att till exempel få ledighet beviljad för en semesterresa på tre veckor når inte upp till sådana synnerliga skäl som skollagen kräver.

¹³ 7 kap. 18 § skollagen

¹⁴ 2 kap. 10 § andra stycket skollagen

¹⁵ 7 kap. 18 § skollagen

¹⁶ Prop. 2009/ 10:165 s. 707

Grundinställningen i Danderyds kommun är att ledighet ska beviljas ytterst restriktivt. I grundskolans läroplan finns riktlinjer¹⁷ för hur lärare ska bedöma och betygssätta eleverna. Lärare ska bland annat utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, vilket innebär att eleven måste vara närvarande för att skolan ska kunna genomföra sitt uppdrag. Ledighet från skolan kan därför typiskt sett ha en negativ inverkan såväl på skolans möjlighet att uppnå de lagstiftade målen, som på elevens möjligheter att nå kunskapsmålen.

Eftersom bland annat möjligheterna att på olika sätt kompensera den förlorade undervisningen ska vägas in i beslut om ledighet, kommer gränsen för hur lång tid en elev kan beviljas ledigt att skilja sig mellan olika elever. Efter en viss tid, som alltså kan variera från elev till elev, kommer det inte längre vara möjligt att kompensera den förlorade undervisningen. Bedömer rektorn att den önskade ledigheten är så lång att detta skulle bli fallet, kan det istället bli fråga om en prövning av om eleven kan medges att fullgöra skolplikten på annat sätt. Ett sådant beslut fattas av hemkommunen, se mer om detta nedan under avsnittet Fullgörande av skolplikt på annat sätt.

Ansökan om ledighet behöver lämnas in i god tid för att skolan ska ha möjlighet att hantera ansökan. Ett beslut om ledighet ska **som framgått ovan** grundas på en samlad bedömning av elevens situation.

Fullgörande av skolplikt på annat sätt

Det framgår av skollagen att ett skolpliktigt barn får medges rätt att fullgöra skolplikten på annat sätt än genom att delta i någon av de obligatoriska skolformerna i det svenska skolväsendet.¹⁸ Det är barnets hemkommun som prövar frågan om fullgörande av skolplikt på annat sätt.¹⁹

Ett medgivande ska ges om följande förutsättningar är uppfyllda²⁰; ~~För grundskolelever som bor i Sverige gäller skolplikt men i vissa undantagsfall kan eleven dock beviljas att få fullgöra skolplikten på annat sätt (24 kap. 23 § skollagen).~~

¹⁷ Läroplan (Lgr22), 2.7 Bedömning och betyg

¹⁸ 24 ka. 23 § skollagen

¹⁹ 24 kap. 25 § skollagen. För en elev i Specialskolan prövas frågan av Specialpedagogiska skolmyndigheten.

²⁰ 24 kap. 23 § skollagen

Förutsättningarna är att:

- ~~den alternativa utbildningen/v~~ Verksamheten framstår som ett fullgott alternativ till den utbildning som annars står barnet till buds **enligt föreskrifter i skollagen**
- behovet av insyn i verksamheten kan tillgodoses, ~~samt och~~
- **det finns** synnerliga skäl ~~finns~~.

Verksamheten ska framstå som ett fullgott alternativ

Undervisningen som eleven ska få under bortavaron måste framstå som ett fullgott alternativ till den undervisning eleven skulle ha fått om eleven gick kvar i sin skola.

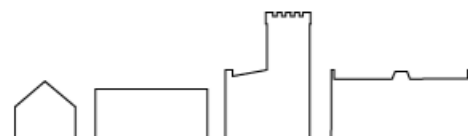
Jämförelsen ska grundas på en helhetsbedömning och att något i den ordinarie skolans utbildning saknas i den tilltänkta verksamheten behöver inte nödvändigtvis innebära att alternativet inte är fullgott.²¹

I ansökan måste vårdnadshavarna redogöra för den alternativa utbildningens upplägg och på vilket sätt den motsvarar den utbildning barnet har rätt till enligt skollagen. Om den alternativa verksamheten framstår som ett fullgott alternativ måste handläggare på bildningsförvaltningen upprätta en adekvat plan för insyn och uppföljning som vårdnadshavarna ska godta.

Behovet av insyn i verksamheten ska kunna tillgodoses

Med anledning av kommunens ansvar för att se till att skolpliktiga barn som inte går i dess grundskola på något annat sätt får föreskriven utbildning, ska bildningsförvaltningen hålla sig underrättad om var eleven fullgör sin skolgång och att det i realiteten sker. Om eleven ska gå på en skola utomlands ska förvaltningen snarast, inom planen för insyn och uppföljning, begära in ett intyg från den aktuella skolan. Intyget ska innehålla uppgifter om elevens skolgång, rektors signatur på utfärdat intyg och namn på en kontaktperson. Ett sätt att utföra insyn och uppföljning av elevens utbildning är att bildningsförvaltningen, vårdnadshavarna och den utländska skolan kontinuerligt har e-postkontakt. Insynsplanen bör innehålla information om hur kontakt ska ske.

²¹ Se t.ex. KamR i Sthlm, mål nr 5778-1

Vid insynen prövas hur verksamheten utfaller. Medgivandet ska återkallas, om det kan antas att förutsättningarna för medgivandet inte längre finns. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart om inte annat beslutas.²²

Det ska finnas synnerliga skäl

Av förarbeten till bestämmelsen i 24 kap. 23 § skollagen framgår att kriteriet gällande synnerliga skäl innebär att bestämmelsen ska tillämpas med stor restriktivitet.²³

Bedömningen av om synnerliga skäl föreligger ska vidare utgå från barnets intressen.²⁴ Det ska alltså vara sådana skäl som gynnar en elev på ett sätt som motiverar att han eller hon samtidigt går miste om skolgången i Sverige. Utlandsvistelser behöver alltså kunna motiveras utifrån elevens intresse för att det ska vara fråga om synnerliga skäl i skollagens mening.

Av förarbeten till bestämmelsen framgår att synnerliga skäl till exempel kan förekomma i situationer då eleven nyss flyttat till Sverige från något av våra grannländer men har mycket starka skäl för att gå kvar i det gamla landets skola under återstoden av terminen. Även situationer då eleven under längre tid önskar vara från skolan på grund av resor eller filminspelning kan tänkas utgöra synnerliga skäl för att under en tid få medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt, om det finns mycket starka skäl i det enskilda fallet.²⁵

Familjens semester kan aldrig utgöra synnerliga skäl för fullgörande av skolplikt på annat sätt. En möjlig situation är att en eller två vårdnadshavare är tvungna att arbeta eller studera utomlands under en tid. Men här behöver samtliga omständigheter vägas in; om det finns en annan vårdnadshavare som ska stanna på hemadressen eller annan adress i nära anslutning till skolan, hur påkallat arbetet eller studierna utomlands är, och andra möjliga alternativ för att lösa situationen utan att barnet behöver tas från skolan. Arbetet eller studierna ska vara på uppdrag av arbetsgivare vilket ska kunna styrkas genom till exempel intyg från arbetsgivare.

²² 24 kap. 23-24 §§ skollagen

²³ Prop. 2009/10:165 s. 523-524 och 885

²⁴ Ibid, s. 524, se även Kammarrätten i Stockholm 2024-12-04, mål nr 5293-24, 5294-24

²⁵ Prop. 2009/ 10:165 s. 885

Regler om **varaktig utlandsvistelse och skolplikt**

Av 7 kap. 2–3 §§ skollagen (2010:800) framgår att barn som inte är folkbokförda i landet eller som varaktigt vistas utomlands inte omfattas av skolplikt. Det är hemkommunen som utifrån en anmälan från vårdnadshavare bedömer om vistelsen är att betrakta som varaktig i de fall där barnet eller familjen har kvar sin folkbokföringsadress. **Det framgår ovan under avsnittet Om skolplikt, att barn som är bosatta i Sverige som huvudregel har skolplikt. Ett undantag gäller barn som varaktigt vistas utomlands.**

Det framgår inte av förarbeten till skollagen vad som ska anses utgöra en varaktig vistelse utomlands. Däremot finns flera exempel på att domstolar i mål enligt skollagen, använt sig av den i skatterättsliga sammanhang vedertagna praxis kring vad som utgör stadigvarande vistelse utomlands.²⁶ En sammanhängande tidsperiod på sex månader eller mer anses i skatterättsliga sammanhang utgöra stadigvarande vistelse utomlands.²⁷

Enligt utbildningsnämndens praxis avses **med varaktig vistelse, en vistelse om minst sex månader utomlands, men en bedömning görs av varje enskilt fall. Vid bedömning om en vistelse i annat land är varaktig, är de faktiska förhållandena avgörande. Det ska handla om en verklig och varaktig vistelse på den utländska orten. Det är hemkommunen som utifrån en anmälan från vårdnadshavare bedömer om vistelsen är att betrakta som varaktig i de fall där barnet eller familjen har kvar sin folkbokföringsadress. eller en termin.**

~~När skolplikten upphör blir eleven utskriven från sin hemskola.~~ **Om skolplikten upphör på grund av varaktig vistelse utomlands upphör även rätten till utbildning och därmed också hemkommunens ansvar att finansiera elevens utbildning. Eleven blir utskriven från sin skola. Om eleven fortfarande efter ett år är folkbokförd i kommunen och eleven ännu fortsatt vistas utomlands, görs en** **gör bildningsförvaltningen** en anmälan till Försäkringskassan och Skatteverket.

En elev som varaktigt vistas utomlands omfattas visserligen inte av skolplikt, men hemkommunen har alltid ett ansvar för barnet så länge som barnet är folkbokfört i landet. Därför behöver hemkommunen minst en gång per läsår få in uppgifter från vårdnadshavaren som kan styrka den fortsatta vistelsen i utlandet.

²⁶ Se till exempel KamR i Stockholm, mål nr 6422-2001 och KamR i Gbg, mål nr 3515-14

²⁷ RÅ 2008 ref. 16

När eleven kommer tillbaka till Sverige har eleven **beroende på ålder, skolplikt igen, och** samma rätt till utbildning som alla andra elever. Vårdnadshavare ska då ansöka om skolplats via e-tjänsten för skola. Det finns ingen garanti för att eleven placeras på den skola som eleven innan sin vistelse i utlandet var inskriven på.²⁸

Ansökan **om fullgörande av skolplikt på annat sätt** görs av vårdnadshavare **genom att fylla i blanketten Ansökan om fullgörande av skolplikt på annat sätt, som finns på kommunens webbplats.**²⁹

Beslut **om fullgörande av skolplikt på annat sätt** fattas av delegat enligt **utbildningsnämndens delegationsordning**³⁰ och får lämnas för upp till ett år. ~~gäller i maximalt 1 år kan återkallas om det i uppföljningen framkommer att förutsättningarna för beslutet inte längre finns.~~

Vid ett medgivande om fullgörande av skolplikt på annat sätt upphör hemkommunens ansvar att finansiera elevens utbildning. Eleven blir utskriven från skola eftersom den alternativa utbildningen/verksamheten utgör elevens nya skolplacering. Det är vidare inte möjligt för vårdnadshavare att flytta med skolpeng utomlands.

Skolpliktens upphörande

Skolplikten upphör att gälla vid utgången av vårterminen det **tionde** ~~niönde~~ året eller, om eleven går i specialskolan³¹, det **elfte** ~~tiönde~~ året efter det att eleven börjat fullgöra skolplikten.³² För den elev som inte gått ut högsta årskursen när skolplikten annars skulle ha upphört, upphör skolplikten ett år senare, dock senast när eleven fyller 18 år.³³

²⁸ Utbildningsnämnden har beslutat om urvalsregler för skolplaceringar i Regler för önskemål om skolplacering i Danderyd, DK 2024:39

²⁹ [Ansökan om fullgörande av skolplikt på annat sätt - Danderyds kommun](#), länk hämtad den 8 juli 2025

³⁰ Delegationsordning för utbildningsnämnden, DK 2025:3

³¹ Barn som på grund av sin funktionsnedsättning eller andra särskilda skäl inte kan gå i grundskola eller anpassad grundskola ska tas emot i specialskolan, **som är en egen skolform. Frågan om mottagande i specialskolan prövas enligt 7 kap. 6 § skollagen** av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Myndigheten driver sammanlagt tio specialskolor med olika inriktningar

³² 7 kap. 12 § skollagen

³³ 7 kap. 13 § skollagen

I vissa fall kan skolplikten upphöra tidigare, om eleven före den tidpunkt som skolplikten annars skulle ha upphört **uppfyller de betygskriterier** ~~uppnår de kunskapskrav~~ som minst ska **uppfyllas** ~~uppnås~~ för den skolform där eleven fullgör sin skolplikt.³⁴

Frågan om skolpliktens förlängning **och frågan om skolpliktens tidigare upphörande** prövas av hemkommunen. För elev som går i specialskolan prövas frågan av Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Rätt att slutföra skolgången

En elev **i grundskolan, anpassade grundskolan eller specialskolan** har alltid rätt att slutföra **den** högsta årskursen även om skolplikten upphör dessförinnan.³⁵

En elev **i nämnda skolformer** har också rätt att efter skolpliktens upphörande slutföra utbildningen under ytterligare två år, om eleven inte har **uppfyllt de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper** ~~nått upp till de kunskapskrav~~ som minst ska **uppnås** ~~uppfyllas~~ för respektive skolform. Frågan om rätt att slutföra skolgången prövas av hemkommunen gällande grundskolan och anpassade grundskolan. För en elev i specialskolan prövas frågan av SPSM.³⁶

Elev som slutar i skolan

En elev som slutar vid en skola i Danderyds kommun ska inte skrivas ut innan skolan har säkerställt att det finns en ny skolplacering alternativt att det finns ett beslut som säger att skolplikten har upphört.

Reglering

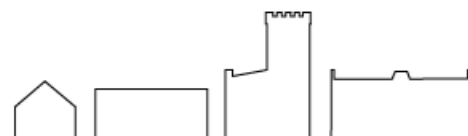
~~7 kap. 2–3 § skollagen (2010:800) om utlandsvistelse och skolplikt~~

~~7 kap. 12–14 §§ skollagen (2010:800) om skolpliktens upphörande~~

³⁴ 7 kap. 14 § skollagen

³⁵ 7 kap. 15 § skollagen

³⁶ 7 kap. 16 § skollagen

~~7 kap. 15 § skollagen (2010:800) om rätt att slutföra skolgången~~

~~7 kap. 18 § skollagen (2010:800) om ledighet~~

~~7 kap. 23 § skollagen (2010:800) om föreläggande om vite~~

~~24 kap. 23 § skollagen om att fullgöra skolplikt på annat sätt~~

~~4 kap. 8 § skolförordningen (2011:185) om anmälningsskyldighet vid frånvaro~~

~~Att främja närvaro och uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan, Skolverkets
allmänna råd för SKOLF 2012:34~~

~~2 kap. 18 § regeringsformen om grundlagsskyddad rätt till utbildning~~

~~14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) om misstanke att ett barn far illa~~

~~Viteslagen (1985:206)~~

~~Förvaltningslagen (1986:223)~~

~~Rutin för ökad skolnärvaro, UN 2020/0696 Utbildningsnämnden~~

~~Riktlinjer för föreläggande och vitesföreläggande, UN2023/0881 Utbildningsnämnden~~